

Európska komisia

**PRÍRUČKA O KOHÉZNOM FONDE
2000-2006**

Február 2003

PRÍRUČKA O KOHÉZNOM FONDE 2000-2006

OBSAH

	STRANA
1. ÚVOD	3
2. USMERNENIA NAVRHNUTÉ KOMISIOU NA OBDOBIE 2000-2006	3
2.1 Strategickejší prístup	3
2.1.1 Stratégia a priority pomoci	4
2.1.1.1 Životné prostredie	4
2.1.1.2 Transeurópske dopravné siete	4
2.1.1.3 Referenčný rámec	5
2.1.2 Prísnejšie uplatňovanie princípu „znečisťovateľ platí“ a racionálne využívanie zdrojov	6
2.1.3 Lepšie zohľadnenie súkromných zdrojov financovania	6
2.2 Racionálnejšie riadenie Kohézneho fondu	6
2.3 Koordinácia s ostatnými nástrojmi spoločenstva, najmä s Európskym fondom regionálneho rozvoja (ERDF)	6
3. PREDKLADANIE PROJEKTOV ČLENSKÝMI ŠTÁTMI	7
3.1 Lepšia organizácia	7
3.2 Kvalita žiadostí o pomoc a ich predkladanie	7
3.2.1 Nový formulár žiadosti o pomoc	7
3.2.2 Oprávnenosť	8
3.2.3 Verejné zmluvy	8
3.2.4 Predkladanie projektov	8
3.3 Nové mechanizmy finančného riadenia	8

PRÍLOHY:

- A Stratégia pomoci z Kohézneho fondu pre sektor životného prostredia**
- B Stratégia pomoci z Kohézneho fondu pre sektor dopravy**
- C Uplatňovanie princípu „znečisťovateľ platí“ – diferenciacia miery pomoci spoločenstva**
- D Revidovaná žiadosť o pomoc z Kohézneho fondu**
- E Revidovaná príloha III k rozhodnutiu o udelení pomoci**

1. ÚVOD

Účelom tohto dokumentu je poskytnúť usmernenie členským štátom (vrátane budúcich členských štátov) a všetkým organizátorom projektov v období 2000-2006.

Nariadenie (ES) č.1164/94 z 26. mája 1994, ktorým sa zriaďuje Kohézny fond, bolo pozmenené týmito nariadeniami rady:

- (ES) č. 1264/99 z 21. júna 1999;
- (ES) č. 1265/99 z 21. júna 1999, pozmeňujúcim prílohu II;

Tieto dve nariadenia nadobudli platnosť 1. januára 2000.

Hoci základné princípy nariadenia (ES) č. 1164/94 zostali nezmenené, upravili sa niektoré jeho ustanovenia, aby sa zohľadnili skúsenosti získané z oblasti riadenia v rokoch 1993-99, nová makroekonomická situácia (zavedenie euro a vyššia konvergencia), snaha zdokonaľiť systémy riadenia a kontroly, a potreba zjednodušiť finančné riadenie, zracionalizovať prezentáciu projektov a prijať strategickejší prístup v porovnaní s minulosťou.

Okrem toho 29. júla 2003 komisia schválila nariadenie č. 1386/2002¹ týkajúce sa riadiaceho a kontrolného systému a postupov pri uskutočňovaní finančných korekcií v rámci Kohézneho fondu.

2. USMERNENIA NAVRHOVANÉ KOMISIOU NA OBDOBIE 2000-2006

Komisia pri svojom prístupe k príprave a riadeniu Kohézneho fondu uplatňuje tri všeobecné zásady:

- strategickejší prístup;
- racionalizácia veľkosti projektov a skupín projektov;
- lepšia koordinácia s ostatnými nástrojmi spoločenstva, najmä s Európskym fondom regionálneho rozvoja (ERDF).

2.1 Strategickejší prístup – začlenenie do Národného rozvojového plánu alebo Jednotného programovacieho dokumentu

Hoci Kohézny fond bude aj naďalej fungovať ako zdroj pre financovanie projektov v súlade so zmluvou aj nariadením, na nadchádzajúce obdobie sa bude pripravovať a vychádzať z týchto princípov:

- lepšia definícia stratégie a priorít pomoci pre jednotlivé sektory;
- uplatňovanie princípu „znečisťovateľ platí“;
- zvýšenie pozornosti venovanej zmiešanému financovaniu projektov.

¹ OJ L201/5 z 31.07.2002.

2.1.1 Stratégia a priority pomoci

Hoci Kohézny fond zostane aj naďalej nástrojom na financovanie individuálnych projektov, je zrejmé, že pre efektívnejšie rozdeľovanie zdrojov bude nutné prijať stratégiu, definovať priority pomoci a identifikovať zdroje na ich dosiahnutie.

Pokiaľ ide o komisiu, získané skúsenosti a usmernenia sformulované v minulosti dnes už môžu dostať oficiálnu podobu a stať sa základom budúcej pomoci.

Z operatívneho hľadiska sa tieto princípy rozpracúvajú v pripojených dokumentoch o stratégii Kohézneho fondu pre oblasť životného prostredia a dopravy (**prílohy A a B**).

2.1.1.1 Životné prostredie

Finančná pomoc z Kohézneho fondu sa bude aj naďalej zameriavať na tri prioritné sektory:

- dodávky pitnej vody;
- kanalizácie a čistiarne vôd;
- hospodárenie s pevným mestským, priemyselným a nebezpečným odpadom.

Tieto sektory nie sú síce jediné, ale sú prioritné. Postupne možno brať do úvahy aj ďalšie sektory, ako je znečistenie ovzdušia, predchádzanie povodňiam, zlepšovanie pôdy, monitorovanie pôdy, ovzdušia a vody a ďalšie.

Hlavným cieľom komisie je ukončiť cyklus pomoci, zabezpečiť dobudovanie chýbajúcich prvkov v existujúcich systémoch a financovať integrované pracovné systémy.

Pri aplikácii týchto usmernení bude pomoc komisie vychádzať zo sektorových plánov v tých oblastiach, kde sa musia vypracovať.

2.1.1.2 Transeurópske dopravné siete

Od zriadenia Kohézneho fondu sa pomoc v oblasti dopravy zameriava na budovanie transeurópskych dopravných sietí. Tieto siete už boli určené a sú dobře známe. Je však zrejmé treba určiť priority pomoci z Kohézneho fondu a špecifikovať projekty spoločného záujmu, ktoré by sa mali podporiť.

V nadchádzajúcom období sa bude fond snažiť zameriavať pomoc na tieto hlavné sektory:

- dobudovanie chýbajúcich prvkov v prioritnom zozname, ktorý vyznačila essenská Európska rada; (príloha III rozhodnutia 1692/96/ES týkajúceho sa rozvoja siete TEN-T)
- investície do 10 paneurópskych dopravných koridorov;
- podpora železničnej a kombinovanej dopravy;
- rozvoj multimodálnych platforiem;
- zdokonalenie systémov riadenia premávky.

2.1.1.3 Referenčný rámec

Nový článok B(2) pozmenenej prílohy k nariadeniu zdôrazňuje potrebu zabezpečiť súlad medzi projektmi a všeobecnou environmentálnou alebo dopravnou stratégiou na úrovni administratívneho celku (ktorý sa má chápať ako územný celok) alebo sektoru.

Podľa názoru komisie by túto stratégiu mal vymedziť a formálne ustanoviť súbor usmernení, ktoré vytvoria „referenčný rámec“ pre pomoc z fondu.

Tento referenčný rámec, ktorý by sa mal určiť na tej najprimeranejšej úrovni, by mal zahŕňať:

- definíciu dlhodobých cieľov;
- zoznam jednotlivých projektov;
- priebežné ciele, ktoré sa majú dosiahnuť do roku 2006;
- projekty, ktoré treba uskutočniť na dosiahnutie týchto cieľov a ich relatívnu prioritu;
- pre každý projekt úvodné vymedzenie investičných nákladov a indikatívny plán zdrojov financovania.

Tento dokument nepodlieha oficiálnemu schváleniu komisie a za žiadnych okolností ho nemožno považovať za žiadosť o pomoc s dôsledkami pre určenie oprávnenosti výdavkov.

Členský štát pripraví tento dokument na úrovni, ktorá je najprimeranejšia.

2.1.2 Prísnejšie uplatňovanie princípu „znečisťovateľ platí“ a racionálne využívanie zdrojov

Nariadením (ES) č.1264/99 sa pozmenil článok 7 nariadenia (ES) č. 1164/94 o miere pomoci v tom smere, že sa doň začlenil prvok modulácie s cieľom zohľadniť uplatňovanie princípu „znečisťovateľ platí“.

Vo vyhlásení pripojenom k zápisnici zo stretnutia rady, ktorým bolo prijaté nariadenie (ES) č.1264/99, komisia ustanovila základné pravidlá pre uplatňovanie tohto princípu, ktoré sú rovnaké pre Kohézny fond aj pre štrukturálne fondy. Komisia sleduje cieľ podporiť systémy, v ktorých environmentálne náklady spojené so znečisťovaním a preventívnymi opatreniami znášajú tí, čo znečistenie spôsobujú. Komisia musí pri sledovaní tohto cieľa rešpektovať ciele súdržnosti, pričom tieto systémy sa budú rozvíjať postupne a v spolupráci s dotknutými členskými štátmi.

Stratégiu Kohézneho fondu vo vzťahu k princípu „znečisťovateľ platí“ ustanovuje **príloha C**.

2.1.3 Lepšie využitie súkromných zdrojov financovania

Vo svojom oznámení o Agende 2000 komisia uviedla, že si želá maximalizovať multiplikačný efekt financií spoločenstva s cieľom zvýšiť podiel infraštruktúry financovanej v čase, keď vnútroštátne verejné výdavky podliehajú zvýšeným obmedzeniam.

Článok 7 nariadenia (ES) č. 1164/94 v znení nariadenia (ES) č. 1264/99 jednoznačne hovorí, že komisia podporí úsilie členských štátov v tomto smere.

Skúsenosti s riadením Kohézneho fondu a pokrok dosiahnutý vo vnútroštátnych opatreniach v oblasti verejno-súkromného financovania svedčia o tom, že so súkromným sektorom je možné prijímať špecifické opatrenia.

Hlavnú zodpovednosť za získavanie súkromných zdrojov financovania má samozrejme členský štát.

2.2 Racionálnejšie riadenie Kohézneho fondu

Kohézny fond bol vytvorený s cieľom financovať individuálne projekty, ktoré majú výrazný dopad.

Nariadenie (ES) č. 1164/94 ustanovuje, že projekty by mali mať spravidla cenu 10 miliónov euro.

Účelom článku A prílohy II k nariadeniu (ES) č. 1164/94 v znení nariadenia (ES) č. 1265/99 je presne definovať koncepciu projektov a etapy ich realizácie. Na základe existujúcej praxe zavádza presné kritériá na začleňovanie projektov do skupín.

Je jasné, že prezentáciu a riadenie skupín projektov je možné zjednodušiť. Riadenie takýchto skupín projektov malo v minulosti za následok príliš veľký počet zmien v rozhodnutiach o udelení pomoci.

Komisia preto navrhuje začať diskusie so všetkými dotknutými členskými štátmi o lepšom využívaní tejto metódy práce. Koncepcia skupiny projektov by mala byť nástrojom na vytvorenie užšieho prepojenia medzi aktivitami v rámci Kohézneho fondu a plánmi v oblasti životného prostredia definovanými na primeranej územnej báze.

2.3 Koordinácia s ostatnými nástrojmi spoločenstva, najmä s Európskym fondom regionálneho rozvoja (ERDF)

Právne úpravy týkajúce sa Kohézneho fondu nekladú žiadne prekážky jeho užšej koordinácii s ostatnými nástrojmi spoločenstva, najmä ERDF.

Komisia už pripravila usmernenia pre programovaciu pomoc zo štrukturálnych fondov a ich koordináciu s Kohéznym fondom v období 2000-2006². Nedávno komisia vydala niekoľko ďalších usmernení pre kandidátske krajiny.

Treba posúdiť aj mieru, do akej táto pomoc dopĺňa pomoc pre sieť TEN-T, ktorá je zameraná najmä na uskutočniteľnosť a podporu projektov spoločného záujmu.

² COM(1999)344 z 1/07/1999

Jedným z prostriedkov koordinácie budú programovacie dokumenty vyhotovené členskými štátmi, vrátane plánu regionálneho rozvoja, a Referenčný rámec v prípade Kohézneho fondu.

Komisia využije aj tie usmernenia, ktoré pripravila v rámci svojich oznámení o súdržnosti a životnom prostredí³ a o súdržnosti a doprave⁴.

3. PREDKLADANIE PROJEKTOV ČLENSKÝMI ŠTÁTMI

V súlade s princípmi vyznačenými v predchádzajúcom bode 2 výber, príprava a predkladanie projektov členskými štátmi musí byť dobre organizovaný a systematický; skúsenosti s riadením tohto procesu ukazujú, že v týchto bodoch, ako aj v oblasti kvality by bolo možné projekty podstatne zlepšiť.

Úsilie, ktoré obidve strany už vynaložili, by sa malo zintenzívniť v troch oblastiach:

- organizácia projektov;
- kvalita žiadostí o pomoc;
- nové mechanizmy finančného riadenia.

3.1 Lepšia organizácia

Bude vychádzať z týchto zásad:

- príprava celkových stratégií týkajúcich sa opatrení, ktoré sa majú financovať z Kohézneho fondu, a ktoré sú uvedené najmä v Národnom rozvojovom pláne a v Referenčnom rámci pre Kohézny fond (na základe pozmeneného článku B prílohy II k nariadeniu);
- identifikácia súborov projektov, ktoré sa majú financovať prostredníctvom plánovacích dokumentov a predkladať komisii (napr. plány týkajúce sa hospodárenia s mestským odpadom alebo vodohospodárskych zberných oblastí);
- časový plán a mechanizmy implementácie princípu „znečisťovateľ platí“;
- úsilie členských štátov o rozvíjanie verejno-súkromného partnerstva.

V tomto poslednom bode členský štát vysvetlí, aké úsilie hodlá vynaložiť na implementáciu tohto typu partnerstva.

3.2 Kvalita žiadostí o pomoc a ich predkladanie

3.2.1 Nový formulár žiadosti o pomoc

Na podávanie žiadostí o pomoc pri financovaní projektov sa od 1. januára 2000 bude používať nový formulár (**príloha D**). Súčasťou tohto formulára sú požiadavky Nariadenia, pričom jedna jeho časť sa vzťahuje na všetky projekty, a druhá je špecifická pre environmentálne alebo dopravné projekty.

³ COM(1995) 509/F z 22/11/1995.

⁴ COM(1998) 806 zo 14/01/1999.

3.2.2 Oprávnenosť

Článok D prílohy II k nariadeniu (ES) č. 1164/94 v znení nariadenia (ES) č. 1265/99 požaduje, aby komisia ustanovila spoločné pravidlá týkajúce sa oprávnenosti výdavkov.

Komisia preto schválila nové nariadenie⁵ o Kohéznom fonde, v ktorom sa prihliada na všeobecné princípy týkajúce sa oprávnenosti v rámci štrukturálnych fondov.

3.2.3 Verejné zmluvy

Súčasťou novej žiadosti o pomoc je aj kontrolný zoznam (príloha II), na základe ktorého si komisia môže overiť, či kompetentné orgány členského štátu zabezpečili súlad s relevantnou legislatívou spoločenstva.

3.2.4 Predkladanie projektov

Nariadenie neustanovuje žiadne pravidlá týkajúce sa časového rámca predkladania projektov. S cieľom zachovať flexibilitu komisia navrhla, aby sa táto situácia nemenila.

Skúsenosti však svedčia o tom, že projekty sa často predkladajú až ku koncu roka a že vzhľadom na počet predložených žiadostí o pomoc komisia nemala „zásobu“ projektov.

Komisia by uvítala, keby sa takáto zásoba vytvorila počas celého nadchádzajúceho obdobia, aby mohla uskutočňovať výber a hodnotenie spôsobom umožňujúcim rovnomernejšie rozloženie rozhodnutí o udelení pomoci v priebehu celého roka.

V každom prípade sa budú členské štáty musieť zapojiť do anticipatívneho riadenia, pretože podľa článku C prílohy II k nariadeniu (ES) č. 1164/94 v znení nariadenia (ES) č. 1265/99 sa do začiatku každého rozpočtového roka, všeobecne najneskôr do 30. apríla, musia určiť rozpočtové záväzky na ďalšie obdobie.

3.3 Nové mechanizmy finančného riadenia

Nariadenie o Kohéznom fonde zachováva s istými úpravami systém finančného riadenia založený na splátkovom alebo jednorazovom vyplácaní rozpočtových záväzkov. Pokiaľ ide o riadenie platobných úverov, za istých podmienok sa poskytne preddavok vo výške 20%, po ktorej budú nasledovať priebežné platby a nakoniec sa vyplatí zostatok.

Finančné ustanovenia, ktoré nadobudli platnosť 1. januára 2000, boli pozmenené v decembri 2001 a obsahuje ich **príloha E** k tomuto dokumentu (nová príloha III k rozhodnutiu o udelení pomoci pre jednorazové rozpočtové záväzky a splátkové rozpočtové záväzky).

⁵ Nariadenie komisie č. 16/2003 zo 6.01.2003. OJ 2/7 zo 7.01.2003.